

LEDARE

Ledare: Med vedeldning som framtidsvision

PUBLICERAD 2006-07-11

Kolumnen: Hans Bergström om oljekommissionen.

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

Skaffa nyhetsbrev

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Gordon Brown, den brittiske finansministern som allmänt väntas efterträda Tony Blair som premiärminister, intervjuades nyligen i Newsweek. Han angav två stora framtidsuppgifter för en brittisk regering. Den ena är säkerhet för medborgarna mot brott och terrorism. Den andra är att skapa en konkurrenskraftig ekonomi i en era av stor global rörlighet och konkurrens.

Så hur klarar vi det senare? frågade Newsweek. ”Inte genom att ifrågasätta öppna marknader och frihandel”, inledde Brown sitt svar. ”Vi måste investera i forskning och utbildning. Jag tror att utbildning också kan bli vår största export. Vår näst största exportsektor kan bli hälsa och medicin. Vår tredje de ’kreativa’ industrierna eller finansiell service.” Detta alltså enligt brittiska Labours Gordon Brown, som anses tillhöra de mer traditionella inom sitt parti.

Efter Almedalsveckan kan det vara värt att ställa motsvarande fråga om Sverige. Vad är de stora framtidsprojekten och var ser våra politiska ledare en särskild potential för framtidens välfärdsbas och dynamik?

Tre prioriterade budskap tycks ha kommit från regering och opposition:

1. Bidragen för dem som inte arbetar ska höjas (regeringen).
2. Fastighetsskatten ska avskaffas (oppositionen).
3. Sveriges framtid ligger i att fylla mer av det öppna landskapet med gran och energisly (regeringen).

Anta att en panel av utomordentligt kvalificerade bedömare – kunniga ekonomer och vetenskapsmän i förening med erfarna politiska ledare som Ingvar Carlsson, Carl Bildt, Kjell-Olof Feldt och Bengt Westerberg – hade samlats med uppdraget: ge era uppfattningar om vilka tre framtidssatsningar som är viktigast för att Sverige ska stå sig väl i den globala ekonomin om 10–15 år!

Tror någon att en sådan panel hade kommit upp med dessa tre förslag?

- Hög arbetslöshet, särskilt i unga åldrar samt bland invandrare, är ett stort svenskt problem – alltså, försämra inte kalkylen för arbete (en växande del av förtidspensionerade befinner sig i åldern 30–45 år, med vaga symtom).
- Fastigheter flyttar inte, medan en rad andra skattebaser lätt försvinner om de beskattas, till stor skada för samhällsekonomin – alltså, starta inte skattesänkningar med att ta bort 30 miljarder kronor i fastighetsskatt; börja med billigare och viktigare åtgärder, som avskaffad utbildningsskatt (även kallad värnskatt) och sparskatt (även kallad förmögenhetsskatt). Den svenska fastighetsskatten är låg internationellt, 1 procent mot normalt 3 i till exempel USA. Däremot kan fastighetsskatten med fördel göras kommunal och kommunerna samtidigt ta ansvar för lokal polis.
- Sverige är ett glest och kyligt land, vars framtidspotential ligger i produktion med högt kunskapsinnehåll och stora förädlingsvärden samt i tjänstesektorer som kräver avancerad organisationsförmåga, som medicin – alltså, upprepa inte misstaget att göra energiförbrukningen till framtidsfråga nummer ett, därtill med förslag om en framtida inhemsk produktion med låga förädlingsvärden och höga krav på subventioner.

Förslaget nyligen från statsministerns kommission mot oljeberoende innebär, i förening med tidigare kärnkraftsbeslut, att följande energislag inte ska användas för framtiden i Sverige: olja, kol, naturgas, kärnkraft. Husuppvärmning ska ske utan el och utan olja.

I ett särskilt yttrande påpekar Chalmers-professorn Christian Azaar, ledamot av kommissionen, att kommissionens mål för inhemsk produktion av biodrivmedel skulle kräva halva Sveriges åkerareal. Dr Urban Emanuelsson, expert från Sveriges lantbruksuniversitet, menar dock i en bilaga att konflikten kring det öppna landskapet kan mildras genom att produktionen av mat och virke minskas till förmån för produktionen av bränsle.

Alltså: en produktion med högt förädlingsvärde för svensk skogsindustri ska vika till förmån för en produktion med lågt förädlingsvärde (skillnaden mellan att bränna upp ved och att förädla kan vara så stor som 1:100 i kronor per kubikmeter).

Och detta beskrivs som Sveriges stora framtidssatsning!

Oljekommissionens rapport bryter, vad jag förstår, mot de flesta direktiv som gäller för en god statlig utredning:

- Den innehåller ingenting om kostnaderna för statsbudget och samhällsekonomi av alla de subventioner, investeringar och skattelindringar som ligger i rapporten, ej heller av att medvetet ta ett betydligt högre pris för vår energi än vad vi kan köpa den för på världsmarknaden.
- Den analyserar inte det radikalt ökade transportbehov som uppkommer när man övergår från tät energi, som kärnkraft och olja, till utspridd energi. Hur många fler tunga lastbilar krävs för att frakta all ”biomassa”?

- Den säger ingenting om avvägningen i statens budget mellan forskning på olika områden. Ska vedbränsleforskning betalas med lägre anslag till medicinsk forskning framöver?
- Den rymmer ingen kvalificerad samhällsekonomisk analys av var satsade miljoner i framtidsinvesteringar gör störst nytta för Sverige.

Enligt statsministern ska privata företag inom skola och sjukvård, som kunde bli framtida exportföretag för Sverige, förbjudas – medan en storsatsning ska göras på vedeldning.

Detta kallas En vision för Sverige.

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt